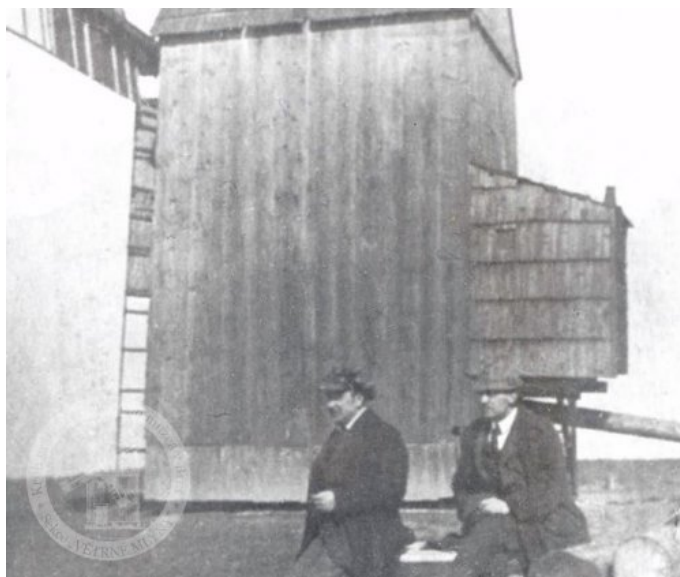

Bolatice | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Bolatice Luční 18 747 23
Okres	Opava
Katalogové číslo	B 33
Katastrální území	Bolatice
GPS	49° 56' 47.5" 18° 5' 15.8"
Mapová značka	Německý / Zaniklý objekt, památník
Poloha vůči obci	700 m JJV od zámku
Číslo kulturní památky	
Přístupnost	Zaniklý
Rok stavby	před 1880
Rok zániku	po 1940 - rozebrán

Stručný popis

Větrný mlýn(beraní, J. Vařeka ČL 53/1966, str. 173-175) těsně u obce, jv. úpatí Platki Berge. Doložen r. 1880, 1924. Spec. mapa Opava 6-XVIII,4060, 1924.- Špička, VČZM 1932, 317; Větrné mlýny na Opavsku, ČSAV SÚ Opava I. 321.- Burian, ČE 1958, 314.

Mlýn se měl nacházet nad bývalou pískovnou, kde je dnes obecní lesík před potokem Opusta.

Historie

Větrné mlýny - zaniklé technické památky na Hlučínsku

Autor práce: Bc. Adéla Zajíčková, 2023, MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE
OSTRAVSKÁ UNIVERZITA, FILOZOFICKÁ FAKULTA, KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ A KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Větrný mlýn nad potokem Opusta

Blakešův mlýn byl mladší než ostatní dva bolatické větráky. U jeho zrodu v 90. letech 19. století stál Jakub Blokeš, syn domkáře Josefa. Zde jsme o něco podrobněji spraveni o poloze větrného mlýna, uvádí se svah návrší, východně od místa, kde se na dolním konci potkávaly nyníjší ulice Svobody a Hlučínská. Podle Štěpána máme o něm první zprávu ze 6. března 1894.162 kdy katolické noviny na základě zpráv z Bolatic uvádějí, že na cestě k Dolnímu Benešovu se nachází „parní mlýny“ Niklase a Blokeše.163 Dále se uvádí, že podle dochovaných fotografií byl tento mlýn celý dřevěný a měl hodnotu pouze 60 marek. Jakub Blokeš provozoval také pekárnu. V lednu roku 1900 s manželkou přikoupil přílehlé pole v trati Pod Náplatký, ale už 24. října stejného roku odkupuje Marie Blokešová polovinu mlýna od manžela za 30 marek a dále provozuje větrný mlýn sama. Důvodem bylo, že je Jakub Blokeš opilec. V prosinci 1901 byl prohlášen za notorického alkoholika. 164 Takové „sedlácké pijanství“ bylo dokonce zanášeno do úředních dokumentů! V seznamu ze 7. ledna 1902 pro Bolatice a Henneberky, kromě nám už známého Jakuba Blokeše, figuruje jako notorický opilec také Valentin Herudek, František Sněhota, Pavel a Petr Effenbergerovi, Valentin Líška, Alois Kolarčík, Josef Hadáš, Josef Balarín a Josef Blásk, postýženy zde byly jen nejhorší případy. 165 O tom, že takové veřejné označení za pijáka představovalo minimálně nepříjemné stigma, svědčí usilovný boj Aloise Kolarčíka o vyškrtnutí z takového seznamu. Naproti tomu v lednu 1910 byl „u pana Duchka“ projednáván Blokešův případ. Větrný mlýn držal byl však zcela v zajištění alkoholů, „co vydělal, to propil, o ženu a čtyři děti ve věku 4-13 let se nestaral.“ Žena už před lety splácela velký dluh za pít u hostinského Kramáře a nyní znovu dluží. Již před šesti byl napomínán. K celé kauze starosta Duda jen dodává „...Blokeš svůj život nezlepšil, provoz mlýna zanedbává a o rodinu se nestará. Jeho prohlášení za opilece je zcela opodstatněné.“ Prohlášení tak bylo 13. ledna 1910 162 Srovnání: DOUBEK, Jan - MLYNEK, Karel. Větrné mlýny na Hlučínsku, s. 6-7, a BURIAN, Václav.

Větrné mlýny na Moravě a ve Slezsku, s. 10.

163 Označení parní mlýny se považuje za dobovou chybu, v kronice však je, že Niklas rok parní mlýn provozoval viz výše.

164 ŠTĚPÁN, Václav. Bolatice od pravěku k současnosti, s. 175.

165 Tamtéž, s. 178.66

potvrzeno. Nápravu už Jakub Blokeš nedošel, už o čtyři roky později 21. března 1914 ve věku nedožitých 53 let umírá na nemoc srdce a jater, pravděpodobně cirhóza.166

Obr. 24 Mlýn před potokem Opusta, zbourán 1935. Zdroj: Muzeum Hlučínska

Ze sčítání obyvatelstva v roce 1921 je zpráva, že č. p. 217 tj. větrný mlýn Blokešů, je už nyní provozován jen příležitostně. Obyvali ho Bedřiška Kramářová (syn August zedník u Kilmánka v Petřkovicích, bez práce) a František Kanzya, bednár v tabákové továrně v Chuchelné, rodák z Huštěnovic.167 Ze stejné doby pochází zmínka o obytném domě č. 305, který byl postavený u větrného mlýna Blokešů pro vdovu Janu Blokešovou, jejíž syn Josef byl dělníkem v tabákové továrně v Chuchelné a Emanuel tesarem v Opavě.168

Víme také, že dcera Jakuba Blokeše Bedřiška se v červenci 1922 provdala za četnického strážníka Jana Mikulu, v té době jí bylo 23 let a na svatbu jim přišel také nám již známý Kašpar Niklas.169 Z listopadu 1923 se dozvídáme o neštěstí v pískovně, kde byli zaspáni čtyři mladí lidé, tři vyvázli živi a čtvrtý, který zahynul ve 21 letech, byl syn mlýnářky vdovy Jany Blokešové (podle sčítacího operátu z roku 1921 měla čtyři děti – Bedřišku, Emanuela, Jindřicha a Josefa).170

166 Tamtéž, s. 184.

167 ŠTĚPÁN, Václav. Bolatice od pravěku k současnosti, [online], s. 519.

168 Tamtéž, 521-522.

169 ŠTĚPÁN, Václav. Bolatice od pravěku k současnosti, s. 230.

170 Tamtéž, s. 233.69

V období mezi lety 1927-1928 najdeme jako provozovatelku posledního mlýna v Bolaticích uvedenou Janu Blokešovou („Blokesch Johanna“) na č. p. 217. Údaj pochází z Adresáře politického okresu Hlučín pro potřebu průmyslových, obchodních, živnostenských, zemědělských podniků a k informaci všech vrstev obyvatelstva (Adressbuch für den politischen Bezirk Hlučín für Industrie, Handel, Gewerbe und Landwirtschaft sowie zur allgemeinen Information dienen 1927-1928).171 Povětrník byl zbořen v roce 1940.172

Obr. 25 Mlynářská rodina Blokešů, uprostřed Josef, o němž je následující text. Zdroj: ŠTĚPÁN, Václav. Bolatice od pravěku k současnosti, s. 293.

Během druhoválečného období jsme podrobněji informováni o životě syna Jakuba a Jany Blokešových, jmenoval se Josef a narodil se 19. června 1911, vím o něm, jaké profesi se věnoval v období první republiky, jak je uvedeno výše, a že tato tabáková továrna na podzim 1938 padla do rukou Němcům, poté odešel až do Sedice u Kutné Hory rovněž do tabákové továrny, kde byl 20. června 1939 zatčen gestapem a vzat do vazby v Opoli. Obvinění bylo vážné – vlastizrada, bližší informace o jeho provinčích nejsou zjištěny.

Známo je, že psal dopis protektorátnímu prezidentu Emilu Háchovi a jeho sestra Bedřiška Mikulová napsala 19. prosince 1940 dopis i Adolfu Hitlerovi, kde snad měla žádat o milost pro svého bratra. Dochovaly se také dopisy Josefovou staršímu bratrovi Emanuelovi Jiřímci v Henneberkách při Bolaticích a víme také, že byl oveden do války. Z těchto dopisů se můžeme dozvědět značné množství informací o běžném životě v 171 LINZMAJEROVÁ, Marta. Katalog mlýnářů a pekařů v politickém okrese Hlučín k letům 1927-1928, s. 11.

172 Tamtéž, s. 519; Srovnání s kronikou výše.70

Bolaticích. Z vazby opodálkého gestapa poslal staršímu bratrovi dopis 29. prosince 1941, kde vzpomínal na členy své rodiny, zvláště na matku Janu. Emanuelovi psal již 3. prosince 1941, ale dopis mu zanedlouho přišel zpátky, také jeho sestře Bedřišce byl její dopis pro bratra vrácen, posílala tedy Emanuelově manželce Dorotě cigarety a doufá, že Dorota je Emanuelovi zaslala. Ví, co znamenají pro vojáka dopisy a cigarety, protože sám byl dva roky vojákem. Dále Josef Emanuelovi gratuluje k přírůstku v rodině, jsou to dvě děti, které nezná, píše, ať je Dorota zdravá a on sám ať se vrátí zdravý. Stále se modlí za něho, za matku a ostatní příbuzné, především ale za svou nevěstu Annu. Pokud nebude zima tak krutá (v tom se ale mylí), pak snad vše půjde lépe. Matka mu psala, že Pavel Theuer (Huňán) je tak těžce nemocný tuberkulózou, že se asi nedožije Vánců. Bůh mu buď milostiv, nikdo nemá svou hodinku smrti. Bedřišce posílá Emanuelovo číslo polní pošty, aby mu mohla rovněž psát, ať ale on sám to číslo píše čitelněji, nemohl totiž rozluštit, jestli je to 9225 nebo 7225. Může též sestře psát, proto zaslal její adresu: Bedřiška Mikulová, Němčice na Hané, okr. Přerov, Morava. Jistě ji tím potěší. K tomu, že Pavel a Líška jsou stále ještě doma, může říci pouze tolik, že jsou lidé, kteří mají více štěstí než rozum. Necht Emanuel dostane tento dopis v lepším zdravotním stavu. Přeje mu vše nejlepší k narozeninám (narozen 25. prosince 1905) a šťastný nový rok. Bude-li mít dovolenou, necht ho navštíví a vezme s sebou matku, pokud nebude příliš zima. Necht ho ochraňuje Bůh.

Další dopis Emanuelovi je z 30. ledna 1942. Rekapituluje v něm vzájemné dopisování. Psal mu 3. prosince 1941, ale i tento list mu přišel zpátky. Bratrův dopis ze 7. prosince 1941 dostal o Vánocích, odpověděl na něj 29. prosince 1941, ale neví, zda to bratr dostal, protože napsal špatné číslo polní pošty. Stále na něj myslí a doufá, že Bůh ho ochraňuje ve zdraví. Necht nezapomena poslat pozdrav matce k jejím 75. narozeninám, které má 14. února. Podle matčiny zprávy by adresát mohl brzy přijít na dovození. Necht ho tedy navštívit. Malá Anička byla nemocná, ale už je z toho zase lepší. Pavel Theuer (Huňán) zemřel ještě před Vánoci. Synovec Jan z Rovínu u Hlučína padl o Vánocích. Pta se, jak je bratřovi v té současné zimě, on sám má totiž revmatismus (?). Je to velmi obtížné a on něco takového nepřeje ani psovi. Posílá pozdravy matce a ta zase Bedřišce a jeho nevěstě. Ta zima musí brzy skončit, protože on už je z ní zcela ztřeštěný. Doufá, že se s bratrem a dětmi brzy setká o dovolené. Matka je zdravá, jen ty mrazy jí také sužují. Necht jí Bůh dlouho uchová. V životě měla s nimi jen práci a starosti a teď na stará kolena zůstala sama. Jemu to láme srdce, když vidí, jaký nespravedlivý osud ho potkal. Ale dobrý Bůh jí jistě za všechno toto utrpení odmění. Necht mu tedy adresát brzy odpoví, on na něho stále?171 myslí a prosí Boha o ochranu. Srdéčné pozdravy od celé rodiny, matky, Bedřišky, švagra, Mařenky a nevěsty Anny. Necht se brzy vrátí k rodině.

Třetí známý dopis psal Josef Blokeš 11. března 1942. Je zdrav až na revmatismus, který mu působí velké bolesti, ale doufá, že to bude lepší. Děkuje za bratrův dopis, který dostal včera a velmi ho potěšil. Dostal i dopis od matky, ta je zdravá, ale velmi slabá. Vyřizuje pozdravy od ní a nevěsty Anny, která se těší na šťastné shledání s adresátem a celou rodinou. Zda byl Pavel odveden, neví, ale Karel má umřlou nohu, byl v Rusku jen krátce a nyní už je zase v Německu. Denně prosí za adresátovo zdraví a ochranu v každém počínání, aby se jednou všichni zase šťastně setkali. V to snad mohou doufat.

Dopis z 29. prosince 1941 mu přišel v neděli (8. března) zpátky, protože číslo polní pošty je nesprávné. Přikládá jej tedy k dnešnímu dopisu, aby se adresát přesvědčil, že mu stále píše a na něho myslí. Přeje mu mnoho radosti, zdraví a pokojné Velikonoce. Káž by je mohl strávit v kruhu své rodiny! Vyřizuje také pozdravy od Bedřišky, Mařenky a švagra. Dostal od nich dopis minulý týden, stěžují si, že adresát jim už dva měsíce nepsal. Necht tedy dá o sobě zprávu, protože i on sám (Josef) je velmi neklidný a byl by velmi potěšen, kdyby ho Emanuel mohl navštívit. Včera dostal dopis aspoň od matky, i ona a děti na něho čekají. Stále se za něho modlí a prosí, aby je Bůh všechny ochraňoval.

Dne 3. června 1942 je doložen pobyt Josefa Blokeše na svobodě a při té příležitosti se nechal fotografovat u kutnohorského fotografa Karla Vokouna v obleku, který si snad pro ten účel pořídil. Fotografi posílá bratrovi Emanuelovi na frontu s přáním brzkého shledání. Po návratu do Bolatic vyhledal faráře Muczu a byl s ním pak ve stálém spojení. Později pravděpodobně začal dělat nějakou agitaci proti hitlerovskému režimu. Byl však jistě sledován a někdy v roce 1943 je zatčen znovu. Tentokrát putoval rovnou k berlínskému Volksgerichtshofu (nejvyššímu soudnímu dvoru v Německu). Při přelíčení 14. ledna 1944 byl odsouzen k trestu smrti. Protože podle německých zvyklostí mohl být popraven až nejméně za 90 dní po vynesení rozsudku, vyčkávalo se tedy, zda odsouzený podá Hitlerovi žádost o milost a jestli bude vyřizena apod. Posléze byl převezen do věznic v Brandenburgu - Görden a tam očekával den své popravy.

Staršímu bratrovi z této věznice poslal svůj poslední dopis 4. dubna 1944. Potvrzuje v něm zprávu své sestry, která psala Emanuelovi o jeho odsouzení k smrti. Považoval to za projev nedorozumění. Tvrdil, že jeho svědomí vůči německé říši a lidu je čisté, přenechával to však samotnému Bohu. Prosil Emanuela, aby mu odpustil vše, čím se ho nebo jeho rodiny snad někdy dotkl, a děkoval za vše, co pro něj udělal. Přál mu, aby se vrátil domů zdravý a nezraněný, nezapomněl na matku a na jeho milou Annu. Nyní v rodině zbývají pouze on, Emanuel a Truda. Vyřizuje pozdravy jeho manželce Dorotě, 72 dětem, matce, Bedřišce, Mařence a švagrovi a se všemi se naposledy loučí. Josef Blokeš byl popraven v Brandenburgu - Görden 7. května 1944. Jeho smrt na občanů Bolatic nepochybně velmi zapůsobila a věštinu z nich utvrdila v odporu vůči hitlerovskému režimu.173 O celé nešťastné skutečnosti informuje také zápis v obecní kronice: „V roce 1944 popraven v Berlíně Josef Blokeš, rodák bolatický, za protistátní činnost.“174 Jelikož je zápis pořízen až s časovým odstupem, zřejmě někdy kolem roku 1948 je informace o místu popravy v kronice s největší pravděpodobností mylná. Dne 18. května 1947 byla v obci odhalena pamětní deska obětem nacismu, jmenovitě panu Josefu Blokešovi a Josefu Řehánkovi.175

63 Hořálkovic

Architektura

Stav nemovitosti

Neexistuje

Typ

Německý

Dominantní stavební konstrukce

Dřevěná

Historické prvky

Parametry

Technologie

Technologické vybavení

Popis technologického vybavení

Technologické vybavení

Stopy po neexistující mlýnské technologii

Doplňkový provoz

Doplňkový provoz - popis

Historické prvky

Parametry

Literatura a prameny

Zajímavosti

Ostatní

Fotogalerie

Historické fotografie a pohlednice

Základní obrázky

